

**544 SAYFADA YERLİ VE
MİLLİ ÜRETİMİN GÜCÜ**

Aboneye özel

TÜRKİYE
YERLİ VE MİLLİ ÜRETİMİN GÜCÜ VE
MİLLİ ÜRETİMİN YERLİ VE MİLLİ ÜRETİMİN
YERLİ VE MİLLİ ÜRETİMİN GÜCÜ VE
MİLLİ ÜRETİMİN YERLİ VE MİLLİ ÜRETİMİN

**YERLİ VE MİLLİ
ÜRETİM
SEPFERBERLİĞİ**

DAĞITIMINA BAŞLANMIŞTIR

- ✓ Türkiye'nin yeni başarı hikayesi, Ar-Ge ve teknolojinin önderliğinde yüksek katma değerli üretimle yazılacak. Hedef; sanayide katma değeri 300 milyar dolara çıkarmak...
- ✓ Savunma ve havacılıktan enerjiye, otomotivden makineye, bilişimden elektroniğe, çelikten kimyaya, sağlıktan gıda ve tarıma sektörlerin yerli ve milli üretim gücü ve potansiyeli...
- ✓ TÖSİAD, MÜSİAD, EBSO, İSO, İTO, ASO, ATO, bölgesel kalkınma ajansları, OSB ve teknoparkların Türkiye'nin sanayi ve ticaretine yön veren kurumların yerli ve milli üretime yönelik görüşleri ve projeleri...
- ✓ Ankara, Bursa, İzmir, Denizli, Kocaeli, Manisa, Konya, Adana, Kayseri'de yerli ve milli üretim girişimleri... Yerli ve milli üretimle sektörde fark yaratan şirketler...

EKONOMİK AJANDAMIZ VAR

■ **İSTANBUL Sanayi Odası (İSO)** Yönetim Kurulu Başkanı **Edital Bahçivan**, seçimlerin hemen ardından Türkiye ekonomisine yönelik özellikle kur kaynaklı oluşan taarruzun son aylarda giderek bozulma işaretleri görülürken, finansal istikrar, en başta döviz üzerinden, arkasından da faiz ve onu tamamlayan enflasyon üzerinden ciddi anlamda sarstığını söyledi.

ÖNLEMLER İŞE YARADI

O tarihten sonra Türkiye'nin ekonomik gündeminin, ortaya çıkan aşırı güçlü türbülan ve dengeleri toparlamaya doğru evirdiğini dile getiren Bahçivan, "Ağustos ve Eylül aylarında ekonomi yönetiminin bütün bunlarla boğuşurken alınan ilk önlemler olan Yeni Ekonomi Programı (YEP) ile de Türkiye'nin yeni bir ekonomik ajandası oluştu."

KISA ZAMANDA REALİZE OLDUK

İçinde bulunduğumuz dönem, hakikaten yeniden dengeleme ve yeniden bir toparlanmaya dönme sürecindedir. 2019'u içte böyle bir tabloyla karşılıyoruz. Bugün için geldiğimiz süreç bir fedakarlık ve telkar sağlığı bir çıkış oluşturabilmek adına bir kararlık süreci, bir sabir süreci olarak görülmelidir. Bu nedenle bunu çok kısa zamanda hemen realize ediyoruz dersek çok gerçekçi olmaz" şeklinde konuştu.

2018'DE GÜÇLENDİK 2019'DAN UMUTLUYUZ

Döviz kurlarında yaşanan spekülasyon ataklarının etkisiyle zor bir yıl geride bırakan Türk iş dünyası, 2019'a iyimser bakıyor. Temsilciler, "2018'de güvenerek yatırım yaptık. 2019'dan umutluymuz" diyor. Ayrıca, alınan tedbirler ve verilecek teşviklerin etkisiyle, ekonomideki daralmanın geride kalacağı görüşü hakim.

İTİCİ GÜÇ İHRACAT

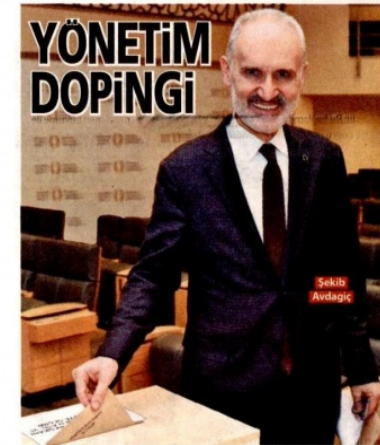
■ **TÜRKİYE İhracatçılar Meclisi (TİM)** Başkanı İsmail Gülle de son 12 aylık ihracatın 168,1 milyar dolar olarak gerçekleştiğini, 2018 sonunda tarihin en yüksek yıllık ihracat rakamına ulaşmayı hedeflediklerini bildirdi. Gülle, gelecek dönemde Türkiye'nin İTİCİ gücünün yine ihracat olacağını vurgulayarak, inovasyon, Ar-Ge, tasarım ve markalaşma çalışmalarının daha çok gelişmesiyle 2023 ihracat hedeflerine emin adımlarla ilerleyeceklerini söyledi. 2019'da daha çok üretime ve ihracata odaklanacaklarını belirten Gülle, "Böyle, 72 bin ihracatçıdan oluştuğu TİM olarak, ülkemizin geleceğine umutla bakıyoruz. Umut ediyoruz ki Ar-Ge, inovasyon, tasarım ve markalaşma faaliyetlerimize ağırlık vererek katma değeri ürün yoğunluğumuzla artıracak ve dış ticaret açığını ülkemizin kaderi olmaktan çıkaracağız. Önümüzdeki yıllarda da ihracat rekorları kırmaya, ülkemizin yitiz ake olmasına devam edeceğimiz" şeklinde konuştu.

BAŞARILI DENGELENME

■ **DIŞ Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK)** Yönetim Kurulu Başkanı Nall Olpak ise Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçilmesinin, Türkiye'nin geleceği ve ekonomisi için bir dönüm noktası olduğunu vurgulayarak, Türkiye'nin yapısal sorunlarının kalıcı şekilde aşıldığı bu yeni yönetim sistemiyle birlikte ekonomi alanında da güçlü bir koordinasyonla hızlı ve etkin yeni bir ekonomi yönetiminin oluşturulduğunu söyledi. **TOPARLANMA SÜRECİNE GİRDİK** Ağustos ayında Türkiye'nin makroekonomik göstergelerini yansıtmayacak şekilde dövizdeki volatilité birlikte skantlı bir süreç yaşadığını ifade eden Olpak, şunları kay-

detti: "Ancak reel ekonomik verilerle bağdaşmayan manipülatif bir kur farkı ile karşı karşıya kalmamıza rağmen ekonomi yönetiminin ortaya koyduğu YEP ve bir dizi tedbir sayesinde başarılı bir dengeleme sürecine girdik. **KAPASİTEYİ ORTAYA KOYDU** Dövizde liberin apayına dönmeye ve dış ticarettiki çarpıcı ataklarla birlikte güçlü ekonomimiz, bu süreci en hasarsız şekilde atlatacağı. Türk iş dünyasının küresel iş platformu olarak, dengeleme, disiplin ve değişime dayalı Yeni Ekonomi Programı'nın kalıcı bir başarıya ulaşacağına eminiz. 2019 yılında da tüm inancımızı seferber ederek azim ve övüyle ülke ekonomimizin gerçek kapasitesini ortaya koyacağına inanıyoruz."

■ **İSTANBUL Ticaret Odası (İTO)** Yönetim Kurulu Başkanı Şekib Avdagic, ekonomi yönetiminin yapısal reformlarda ekonomiyi rayına sokmaya noktasında önemli ilerleme katettiğini söyledi. Avdagic, "Hükümet, 2019'da akıllı telefon dilyeyle açıklarsak, ekonomide yeni bir güç planı" yaptı. Yapısal reform adımlarını hızlandırırken ekonomide dengeli güç modundan performans moduna yeniden geçeceğimize şüphemiz yoktur" dedi. 2019 yılında iş dünyasının beklentilerininin 3 konu etrafında yoğunlaştığını

ifade eden Avdagic, bu beklentilerin "kamuya iş yapan yüklenici firmalara hak edilmiş zamanında ödememesi", "KDV indisi ödemelerinde hızlı hareket edilmesi" ve "finansmana erişimde iyileşme sağlanması" olduğunu bildirdi. Avdagic, şunları kaydetti: "2019'da TL'nin gücünü korumak için enflasyon düşürmemiz çok önemli. Alınan ve alınacak yeni tedbirlerle 2019'u makul bir büyüme ve öngörülen enflasyona yakın bir oranda kapatmayı bekliyoruz. Kur ve faiz düzeyindeki istikrar da yatırımları canlandıracaktır muhakkak."

ELİMİZİ TAŞIN ALTINA KOYARIZ

■ **TÜRK Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu (TÜRKNİFED)** Yönetim Kurulu Başkanı Orhan Turan ise KOBİ'ler için nakit akışının devamlılığının hayati öneme sahip olduğunu vurgulayarak, 2019'da alacak sigortasının hayata geçirilmesi ve KOBİ'lerin finansmana erişimindeki skantların giderilmesini, ekonominin lokomotifleri olan KOBİ'leri daha dirençli kılacağını söyledi.

EN AZA İNECEK Turan, 2019 beklentilerine ilişkin şunları kaydetti: "2019'un daha ilimli geçmesi için ev ödevlerimizi eksiksiz yerine getirmeliyiz. Global ekonomi ile il-

gili öngörüler, büyümenin 2018'de yüzde 3,8 ile tepe noktasına ulaşacağı ve devamında daha düşük bir platoya ineceği şeklinde. Dünyada likidite sıkışırken, Türkiye'de ekonomik yavaşlama; enflasyon ve büyümenin yavaşlamasının da yılın ilk yarısında devam edeceği görülüyor. Yurt dışı kaynaklı dalgalanmaların ülkemiz finansal piyasalarında 2018'de yaşananların bir benzerini tekrarlamaması için belirlenmiş en az indirilmesi önem kazanıyor.

KATKI SAĞLAR YEP'te açıklanan hedeflerin, seffaf, öngörülebilir, bağımsız para ve maliye politikalarıyla desteklenmeye devam etmesi, 2019'un 2018'e göre daha ilimli geçmesine önemli katkı sağlayacaktır."

Ekonomideki makro göstergeler yılın ikinci yarısını işaret ederken iş dünyası iyimserliğini koruyor

YENİ YIL UMUDU

●● EKONOMİ yeni yılı durgun karşılıyor. Herkesin ortak fikri ikinci yarıdan itibaren büyümede kademeli bir düzelmeye olacağı. Enflasyon, ihracat ve büyüme 2019'un en önemli takip edilecek makroekonomik göstergeleri. Hükümetin Yeni Ekonomi Programı'na göre enflasyonda 2019 hedefi yüzde 15.9, büyümede yüzde 2.3 ve ihracatta 182 milyar dolar. Türk para piyasalarının da gözü bu üçlüde olacak. **s.8**

●● İŞ DÜNYASI temsilcileri ise daha çok küresel ekonomideki gelişmelerin şekil vermesinin beklendiği 2019'da, yapısal reformlar, alınan tedbirler ve verilecek teşviklerin etkisiyle ekonomideki daralmanın geride kalacağı görüşünü taşıyor. "2019 yılı için ise temkinli iyimserlik sürecindeyiz" diyen iş dünyası temsilcileri, Yeni Ekonomi Programı ile kalıcı bir başarıya ulaşabileceğini bekliyor. **s.6**

İŞ DÜNYASI İYİMSER

İş dünyası örgütlerinin temsilcileri, daha çok küresel ekonomideki gelişmelerin şekil vermesinin beklendiği 2019'da, yapısal reformlar, alınan tedbirler ve verilecek teşviklerin etkisiyle ekonomideki daralmanın geride kalacağı görüşünü taşıyor. "2019 yılı için ise temkinli iyimserlik sürecindeyiz. Gelecek yıl biraz temkinli olmamız gerekiyor" diyen iş dünyasının önde gelen temsilcileri, dengeleme, disiplin ve değişime dayalı Yeni Ekonomi Programı ile kalıcı bir başarıya ulaşacağını bekliyor.

YENİ EKONOMİK AJANDA OLUŞTU

İSTANBUL
Sanayi Odası
(ISO) Yönetimi
Kurulu Başkanı
Bülent Bulutcuoğlu

Ağustos ve Eylül aylarında yaşanan gelişmelerden sonra, Yeni Ekonomi Programı (YEP) ile de Türkiye'nin yeni bir ekonomik ajandası oluştu. İçinde bulunduğumuz dönem, hakikaten yeniden dengeleme ve yeniden bir toparlanmaya dönme sürecindeyiz. 2019'u işte böyle bir tabloyla, yani 2017'yi kapattığımızdan farklı bir tabloyla karşıyoruz. Bugün içinde bulunduğumuz süreci bir fedakarlık ve tekrar sağlıklı bir çıkış oluşturabilmek adına bir kararlılık süreci, bir sabır süreci olarak görmeliyiz. Bu nedenle bunu çok kısa zamanda hemen realize ediyoruz derssek çok gerçekçi olmaz. 2019 yılı için ise temkinli iyimserlik sürecindeyiz. Gelecek yıl biraz temkinli olmamız gerekiyor.

TİCARET SAVAŞLARI DAHA DA DERİNLEŞEBİLİR

TÜRKİYE İhracatçılar Meclisi (TİM)
Başkanı İsmail Güllü:

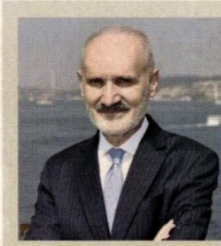
Son 12 aylık ihracat 168.1 milyar dolar olarak gerçekleşti. 2019 yılında YEP'te belirtildiği gibi 182 milyar dolar seviyesine doğru yol alacağımızı düşünmüyoruz. Bu hedeflere ulaşabilmenin ülkemizin potansiyelini göz önüne aldığımızda çok da uzak olmadığımız kanaatindeyiz. Ancak bu süreçte bizleri bazı zorluklar da bekliyor. En önde gelen tehdit, ABD ve Çin arasında başlayan, karşılıklı gümrük vergisini artırmaya yönelik adımlarla başlayan ticaret savaşları olgusu... 2019'da ticaret savaşlarının diğer ülkelerin katılımıyla daha da derinleşmesi de gündemde. Bizler, 72 bin ihracatçının çatı kuruluşu TİM olarak, ülkemizin geleceğine umutla bakıyoruz. Umut ediyoruz ki Ar-Ge, inovasyon, tasarım ve markalaşma faaliyetlerimize ağırlık vererek katma değeri ürün yoğunluğumuzu artıracak ve dış ticaret açığını ülkemizin kaderi olmaktan çıkaracağız. Önümüzdeki yıllarda da ihracat rekorları kırmaya, ülkemizin yüze akl olmaya devam edeceğiz.

TEDBİRLE BAŞARILI BİR DENGELEME SÜRECİNE GİRDİK

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK)
Yönetim Kurulu Başkanı Nabil Özlü:

Reel ekonomik verilerle bağdaşmayan manipülatif bir kur farkı ile karşı karşıya kalmamıza rağmen ekonomi yönetimimizin ortaya koyduğu YEP ve bir dizi tedbir sayesinde başarılı bir dengeleme sürecine girdik. Dövizde ibrenin aşağıya dönmesi ve dış ticaretle ilgili çarpıcı atıştırmalar birlikte güçlü ekonomimiz, bu süreci en hasarlı şekilde atlatacağı. Türk iş dünyasının küresel iş platformu olarak, dengeleme, disiplin ve değişime dayalı Yeni Ekonomi Programı'nın kalıcı bir başarıya ulaşacağına eminiz. 2019 yılında da tüm imkanlarımızı seferber ederek azim ve çevreyle ülke ekonomimizin gerçek kapasitesini ortaya koyacağına inanıyoruz.

ZORLU YILDA İLİMLİ İYİMSERLİK İÇİNDEYİZ

İSTANBUL Ticaret Odası (İTO)
Yönetim Kurulu Başkanı Selim Aydın:

Ben bu yılın 4. çeyreğinde de yine pozitif bölgede kalacağımız kanaatindeyim. Hükümet, iş dünyasından gelen taleplere, önerilere son derece dinamik şekilde reaksiyon gösteriyor. 2019 yılı, özellikle son 6 ayda alınan ve dengeleme, istikrar içeren sürecin neticelerini göreceğimiz bir dönem olacak. Bu aşından zorlu yılda ilimli iyimserlik içindeyiz. 2019, bir dengeleme yılı olarak üreticinin kazanç hanesine yazılacaktır. İş dünyası olarak, 2019'da üretimin yeni kodlarını programlayarak ekonomide bambaşka pencereye açılmışız. Yeni Ekonomi Programı'nın (YEP) oluşturduğu yol haritası, enflasyonla topyekun ve etkin şekilde mücadele gibi mikro tedbirler de bu anlamda reel sektörün önünü açmaya devam edecektir.

BÜTÜN ENERJİMİZİ VERİMLİ NOKTALARA YÖNLENDİRİYORUZ

ANADOLU Aslanları İşadamları Derneği (ASRON) Genel Başkanı Hasan Ali Cesur:
2019, birçok gelişmeye gebe bir yıl olacak gibi duruyor. Bu süreçte Türkiye gerekli tedbirlerini almalı. Biz 2019 yılında alternatif ticaret ve alternatif finans modelleri üzerine eğileceğiz. 2023 yılına ilişkin hedeflerimiz var. Türkiye'nin bulunduğu coğrafya ve burada yaşanan sıcak gelişmeler, son dönemlerde bizi yerli ve milli kavramlarına itmiş oldu. Artık enerjimizi verimli noktalara yönlendirmeye başladık. Özellikle Afrin ve Zeytin Dalı operasyonlarında bunun önemini askeri yönden anlayan, cari açıkta vermiş olduğumuz miktar ile de katma değeri yüksek teknolojik ürünler noktasında yerli ve milli üretimin önemini anlamış olduk. 2019 yılında bu bilinçle birlikte ağırlıklı olarak katma değeri yüksek yerli ürünlere yöneleceğimize kaçınılmaz bir gerçektir. Dünyada yaşanan ticaret savaşları sonrası paramız seyri başka yönlere kaymaya başladı. Türkiye'nin özellikle yerli teknoloji alanında hamleler yapması gerekiyor."

EV ÖDEVLERİMİZİ YERİNE GETİRMELİYİZ

TÜRK Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu (TÜRKONFED) Yönetim Kurulu Başkanı Orhan Turan: 2019'un daha ilimli geçmesi için ev ödevlerimizi eksiksiz yerine getirmeliyiz. Global ekonomi

ile ilgili öngörüler, büyümenin 2018'de yüzde 3.8 ile tepе noktasına ulaşacağı ve devamında daha düşük bir potasya ineceği şeklinde. Dünyada likidite sıkılaştırırken, Türkiye'de ekonomik yavaşlama; enflasyon ve büyümenin yavaşlamasının da yılın ilk yarısında devam edeceği görülüyor. Yurt dışı kaynaklı dalgalanmaların ülkemiz finansal piyasalarında 2018'de yaşananları bir benzerini teteklemesini için belirsizliklerin en aza indirilmesi önem kazanıyor. YEP'te açıklanan hedeflerin, şeffaf, öngörülebilir, bağımsız para ve maliye politikalarını desteklenmeye devam etmesi, 2019'un 2018'e göre daha ilimli geçmesine önemli katkı sağlayacaktır.

TÜRKİYE'SİZ GLOBAL GÜÇ OLUNMAZ

ANKARA Sanayi Odası (ASO) Başkanı Nurettin Özdebi: Avrupa ülkeleri ve global güç olma arzusu taşıyanlar, Türkiye'siz global güç olamayacaklarını farkına vardi. Bundan dolayı Türkiye algısında ve ilişkilerde rüzgar bizden tarafa dönmeye başladı. Bunun sonuçlarını 2019'da pozitif anlamda göreceğiz. Gelecek yıla ilişkin ekonomik beklentiler önemli. Bizim, sanayi ve üretimi gündemin merkezine koymamız lazım. Bunu yapmadığımız takdirde cari açığın kurtulmamız mümkün değil. İnşaat ve hizmet sektörleriyle bir yere varılamaz çok mümkün görünmüyor. Ekonomi yönetimi problemlere odaklanmalı. 2019'un bu yıldan daha iyi geçeceğine inanıyoruz. Özellikle ABD ile olan ilişkilerimizin düzelmesi ve Avrupa'da Türkiye algısının tekrar düzelmeye başlamış olması, Türkiye'nin stratejik konumunun başkaları tarafından daha iyi idrak edilmesinden kaynaklı Türkiye'ye

yönelik ilgi artışı, inşallah ülkemize yeniden doğrudan ve portföy yatırımları olarak görürüz. Ayrıca, yurtdışında başarılı işler yapan Türkler edindikleri tecrübeleri ülkemize transferini sağlayabilirler. Kurmuş oldukları iş ağılarıyla Türkiye'ye yeni iş imkanları sağlayabilirler.

2019 YILINA ENFLASYON, İHRACAT VE BÜYÜME DAMGA VURACAK

ADIM ADIM TOPARLANMA

Ekonomide 2019'da ne olacak? Ağustostaki çalkantıdan sonra hükümetin aldığı önlemler

ve teşvikler yıl sonunda bitiyor. Makro-ekonomik göstergelerdeki değişim takip edilecek. Yükselen enflasyon, gerileyen sanayi üretimi, artan işsizlik ve yavaşlayan büyüme nasıl bir 2019 hikayesi anlatıyor? Öncelikli gündem enflasyon 2018 sonunda yüzde 20.8 olması öngörülen enflasyonun 2019 sonunda yüzde 15.9'a inmesi hedefleniyor. Büyümede ise 2018'in son çeyreğinde ve 2019'un ilk çeyreğinde küçülme beklentisi var. Yeni hükümetin Yeni Ekonomi Programı'nda 2018 yıl sonu hedefi yüzde 3.8 iken 2019 beklentisi yüzde 2.3. Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak 2019'un dengelenme süreci olduğunu belirtiyor. Uzmanlar da yılın ikinci yarısından sonra yeniden bir yükselişe geçilmesini bekliyor. Makro ekonomik göstergelere yakından bakalım;

ENFLASYON

2018'in en büyük derdi enflasyon 2019'un da derdi olacak. 2018 Ağustos ayındaki kur atağıyla hızlanan enflasyonda yıl sonu beklentisi yüzde 20.8. Hükümetin 2019 hedefi ise yüzde 15.9. Hükümet YEP'te yıllık tüketici enflasyonunun maliyet yönlü baskılar, gıda fiyatlarındaki arz yönlü gelişmeler ve bozulan fiyatlamaya davranışları nedeniyle hızlı bir artış gösterdiğini kaydedenlerken 2020 sonunda tek haneye geri dönülmesini bekliyor. Analistler 2019'da indirim ve vergi teşvikleri gibi geçici faktörlerin etkisinin geçmesi ve birikimli maliyet unsurlarının geçikmeli etkisiyle enflasyonun oymak ve yüksek kalmaya devam etmesini öngörüyor. 2019 başlarında geçeceğinden enflasyonun muhtemelen ilk aylarda yüksek kalmaya devam edecek. Mevcut enflasyonist baskıları artıran faktör etkilerinin 2019'un ikinci yarısından itibaren mevcut yavaşlama

göstermesi öngörüülüyor. YEP'te Merkez Bankası'nın fiyat istikrarı temel amacı doğrultusunda elindeki tüm araçları kararlı ve bağımsız şekilde kullanacağı belirtilirken Hazine ve Maliye Bakanlığı'nun da sıkı mali disiplin ile enflasyonla mücadelede destek vereceği kaydedildi. Merkez Bankası da 2018'in son Para Politikası Kurulu toplantısında son dönemde açıklanan verilerin ekonomideki dengenleme eğiliminin belirginleştiğini gösterdiği belirtirken, "İthal girdi maliyetleri ve iç talep gelişmelerine bağlı olarak enflasyon görünümünde bir miktar iyileşme gözlenmekle birlikte fiyat istikrarına yönelik riskler devam etmektedir. Bu çerçevede Kurul, enflasyon görünümünde belirgin bir iyileşme sağlanana kadar sıkı parasal duruşun korunmasına karar vermiştir" denilmiştir. Merkez Bankası 2019 yılının ilk PPK toplantısını 16 Ocak günü, ikinci toplantı ise 6 Mart tarihinde yapacak.

YENİ EKONOMİ PROGRAMI'NDAKİ HEDEFLER

	2017	2018	2019	2020	2021
Enflasyon (%)	11.9	20.8	15.9	9.8	6.0
Büyüme (%)	7.4	3.8	2.3	3.5	5.0
İşsizlik oranı (%)	10.9	11.3	12.1	11.9	10.8
Cari işlemler/GSMH (%)	-8.6	-4.7	-3.3	-2.7	-2.6
Millî Gelir (milyar dolar)	851	763	795	858	926
Kişi başına gelir (dolar)	10.602	9.385	9.647	10.292	10.973
Net ihracatın büyüme katkısı	0.1	1.4	1.5	0.2	0.2
İhracat (milyar dolar)	157.0	170.0	182.0	191.0	204.4
İthalat (milyar dolar)	233.8	236.0	244.0	252.0	267.0
Dış ticaret açığı (milyar dolar)	76.8	72.8	73.2	69.7	67.0
Cari açık (milyar dolar)	47.4	36.0	26.0	23.5	24.1

İHRACAT

2018 yılı kesinlikle ihracatçılar için iyi geçti. Ekonomisi ve sanayi sıkıntı yaşasa da ihracatçı 170 milyar dolarla yeni bir Cumhuriyet tarihi rekoru kıyor. 2019 hedefi ise 182 milyar dolar. İhracatçı bunu yapmakta kararlı. Yeni pazarları Avrupa'da güçlenen yapı ihracatçının bu hedefine ulaşmasını olası kılıyor. YEP'te ihracatla bağlantılı hedef cari açık. İhracattaki güçlenme cari açığı düşürdüğüne bağlı olarak YEP'e göre yılın ikinci yarısında döviz kurlarındaki hızlı yükseliş ile birlikte ihracat ve turizm gelirleri arttı böylece cari açık belirgin şekilde geriledi. Hükümetin hedefi ihracat ve turizmde yapılacak dönüşüm programları ve projeler ile kalıcı hale gelmesini sağlamak. İhracat artırmak için yenili üretimi ile teknoloji ve Ar-Ge yatırımlarına kamu-özel işbirliği modelleri getiriliyor. Ayrıca ithalatçı olduğumuz ilaç, kimya, petrokimya, enerji, makine ve yazılım sektörleri öncelikli yatırım yapılabilir alanlar olarak belirlendi. İhracat teşvik sistemi daha verimli ve etkin olarak yeniden yapılandırılacak, yeni pazar, ürün, ihracatçı hedefi ve küresel değer zinciri bakış açısıyla ihracat ana planı oluşturulacak. Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan da "2019'da da ihracattaki yükselişin devam etmesini, ihracatın ithalata karşılama

oranındaki artışın sürmesini bekliyoruz. Bu doğrultuda cari açığa da aşağı yönlü seyrin devamını bekliyoruz" dedi. Bu doğrultuda cari açığa da aşağı yönlü seyrin devamını beklediklerini dile getiren Pekcan, "Gelecek yılın gerek mal gerekse turizm desteğiyle hizmet ihracatında güçlü performans göstereceğimize bir yıl olmasını bekliyoruz" şeklinde konuştu. Pekcan, bu çerçevede net ihracatın büyümesine pozitif katkı vermesini öngördüklerini dile getirdi. YEP'te cari açığın GSYİH'e oranının 2019'da yüzde 3.3'e gerileyeceğinin öngörüldüğüne dikkati çeken Pekcan, bu hedefleri yakalamak için çalışmalarını yürüttüklerini kaydetti. İhracattaki artış sürdürülebilirliğe kavuşturmak için önemli çalışmalar hayata geçireceklerini belirten Pekcan, şöyle devam etti: "Yüksek teknoloji sanayi ürünlerinde bu yılın 9 ayında yüzde 3.3 olan oranı daha yüksek seviyeye çıkarmak, hizmet ihracatını yazılım gibi teknoloji grubunu da içerecek şekilde artırmak, teknoloji, tasarım ve markalaşmaya ağırlık vermek, mevzuatı sadeleştirmek, dijitalleşmeyi artırmak, gümrük süreçlerini kolaylaştırmak gibi birçok projeyi 2019'da tamamlamak ya da uzun vadeli projelerimiz bu yıl içinde başlamak istiyoruz."

BÜYÜME

KUR ataklarının olduğu, ABD ile sorunların yaşandığı 2018 yılının üçüncü çeyreğinde Türkiye ekonomisi yüzde 1.6 büyümüştü. Büyümenin kaynağı devlet ve dış ticaret olurken vatandaşın tüketimi yavaşlamış, yatırımlar gerilemişti. Yılın son çeyreğinde ekonomide küçülme bekleniyor. 2018 için analistlerin öngörüsü yüzde 2.5 seviyesinde büyüme. Hükümetin YEP'teki hedefi ise yüzde 3.8. Büyüme ne kadar etkileyecek? 2018'in son çeyreğinde hükümetin vergi indirimleri etkisini vatandaşın tüketiminde gösterecek. Devletin de hem son çeyrekte hem de seçimlerin yapılacağı 2019'un ilk çeyreğinde harcamalarını artırmaması muhtemel. Yani tüketim umut veriyor. İhracat ise büyüme için büyük desteği verecek gibi görünüyor. 2018 yılını 170 milyar dolar ihracatla tamamlaması beklenen sektör tüketimdeki azalma nedeniyle ithalata yaşanan kayıpla da desteğiyle büyümeye oldukça büyük katkı sağlayacak. Turizm de yüz güldürüyor. Hem gelirler hem de büyümeye yaptığı katkıyla turizm sektörü 2018 ve 2019'un gözdelelerinden. İnşaat ve sanayi biraz sıkıntıda. Özellikle inşaatteki durgunluk sanayi üretimi ve işsizliği üzerine büyüme de negatif etki yarattı. Sanayi üretiminde de tüketim mallarına özellikle otomobil, beyaz eşya, mobilya gibi ürünlerdeki talep kaybı durgunluk yaratıyor. YEP'te 2018 yılının ikinci çeyreğinden başlayarak İktisadi faaliyetin yavaşladığı, net ihracatın katkısıyla talepte daha dengeli görünümün olduğu kaydedildi. Analistler de 2018 son çeyreğinde yüzde 3-4 aralığında daralma olası göründüğünden, yılın yüzde 2-2.5 aralığında bir büyümeyle kapatılması bekleniyor.

Sanayici 2019 için temkinli

İŞ dünyasının önde gelen örgütlerinden **İstanbul Sanayi Odası** Başkanı **Erdal Bahçivan**, sanayi üretim endekslerinin son 8 aydan beri 50 eşik diye tabir edilen normalin altında bir PMI oranıyla gittiğine dikkat çekti. Bahçivan, yılın üçüncü çeyreğinde 1.6'lık düşük büyüme oranının öncü işaretlerini önceden gördüklerini belirtti. Son çeyrekte de sanayi tarafından gelen boyutuyla çok olumlu bir büyümenin ola-

cağını beklemediğini kaydeden Bahçivan, "Diğer sektörler bunu ne kadar kapatır ki zaten inşaatın da tarımın da çok parlak olmadığı bir doğal mevsimsel dönem oluyor dördüncü çeyrek. Dördüncü çeyrekte Türkiye'nin bir eksiyle karşılaşma ihtimalini ben oldukça yüksek görüyorum. 2019 yılı için biraz temkinli olmamız gerekiyor. Özellikle yılın ilk yarısı için dikkatli olunması gereken bir yıl olacak" dedi.

Bu yıl bizleri temkinli büyüme bekliyor

YÖNETİM KURULU BAŞKANI
ERDAL BAHÇIVAN

İSO Başkanı "2018 zor geçti, 2019 yılında ise daha temkinli büyüme bekliyoruz" dedi.

İSTANBUL Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçıvan**, seçimlerin hemen ardından Türkiye ekonomisine yönelik özellikle kur kaynaklı oluşan taarruzun; son aylarda giderek bozulma işaretleri görülen finansal istikrarı, en başta döviz üzerinden, arkasından da faiz ve onu tamamlayan enflasyon üzerinden ciddi anlamda sarstığını söyledi. O tarihten sonra Türkiye'nin ekonomik gündeminin, ortaya çıkan asırı güçlü turbulansı ve dengeleri toparlamaya doğru evrildiğini dile getiren Bahçıvan, "Ağustos ve eylül aylarında ekonomi yönetimimiz bütün bunlarla boğuşurken alınan ilk önlem olan Yeni Ekonomi Programı (YEP) ile de Türkiye'nin yeni bir ekonomik ajandası oluştu. İçinde bulunduğumuz dönem, hakikaten yeniden dengeleme ve yeniden bir toparlanmaya dönme sürecindeyiz" dedi.

İKİNCİ YARI DAHA GÜÇLÜ

Bu yılı, başarılı ilk yarının ardından olumsuz giden ikinci yarı nedeniyle yüzde 2,5-3'lük bir büyüme ile kapatacaklarını düşündüğünü dile getiren Bahçıvan, sunuları kaydetti: "2019 yılı için ise temkinli iyimserlik sürecindeyiz. Gelecek yıl biraz temkinli olmamız gerekiyor. Özellikle yılın ilk yarısı için dikkatli olunması gereken bir yıl olacak. Zaten hükümetin de vermiş olduğu mesajda, 2019 yılı için Yeni Ekonomi Programındaki büyüme hedefinin 2,8 olduğunu görüyoruz ki orada da zaten çok gerçekçi bir analiz var. Seçimlerden sonra Türkiye, uzun süre, 4 küsur yıl seçim konuşamayacak bir döneme girecek ve umarız ki daha güçlü yapısal reformlarla 2019'un en azından ikinci yarısını daha güçlü ve daha çözümlere odaklanmış olarak geçirecektir. Ben onun için yılın ilk yarısıyla ikinci yarının biraz daha birbirinden farklı olacağını düşünüyorum."

◆ ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, Türkiye'nin geçtiğimiz aylarda çok ciddi bir finansal stres döneminden geçtiğine dikkat çekti

2019 yılının ilk yarısına dikkat

ANKARA TİCARET

Istanbul Sanayi Odası (ISO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, Türkiye'nin geçtiğimiz aylarda çok ciddi bir finansal stres döneminden geçtiğine dikkat çekerek "Son dönemlerde tanık olduğumuz finansal dengelenmeyi reel sektörde bir dengelenme de takip etmeli. Kamu bankalarına ilaveten birkaç özel banka dışındakilerin 'oyuna ara verdim' deme lüksü yok. Özellikle 2019 yılının ilk yarısında mevcut risk ve belirsizlikler nedeniyle çok dikkatli olunmalı. Ekonomik istikrarın sağlanması, çok boyutlu, uzun soluklu ve kararlılık gerektiren bir süreç" dedi.

Bahçivan: "Biz sanayicilerin, 2019'u karamsar ve edilgen bir konumda karşılamak gibi

bir lüksü olamaz. Bu tutum sanayicinin doğasına aykırıdır. Sanayici; uzun vadeli düşünen, geleceğe iyimser bakan, taşın altına elini koyarak risk alan, toplumun refahını, aş, iş üretmeyi kendisine öncelikli görev edinmiş bir ekonomik aktördür. Dünya ve ülkemizin içinde geçtiği zorlu süreçte sanayicilerimizi kahraman olarak değerlendirenler, hakkaniyetle çok doğru bir tanım yapıyor."

Istanbul Sanayi Odası (ISO) Meclisi'nin 2018 yılının son aylık olağan toplantısı, "2019'a Giren Küresel Ekonomik Beklentiler ve Türkiye Ekonomisi" ana gündemi ile gerçekleştirildi. ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan'ın açılış konuşmasını yaptığı toplantıya ISO Danışmanı Dr. Can Fuat Gürleleser konuk olarak katılarak gündeme ilişkin değerlendirmelerde bulundu.

ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, 2019 yılına giderek artan jeopolitik gerilimler, toplumsal olaylar, ticaret savaşları ve siber saldırılar gibi yeni nesil riskler ve ekonomik belirsizlikler eşliğinde girmekte olduğumuza dikkat çekerek "Biz sanayicilerin, 2019'u karamsar ve edilgen bir konumda karşılamak gibi bir lüksü olamaz. Aslında böyle bir tutum sanayicinin doğasına aykırıdır. Sanayici; uzun vadeli düşünen, geleceğe iyimser bakan, taşın altına elini koyarak risk alan, toplumun refahını, aş, iş üretmeyi kendisine öncelikli görev edinmiş bir ekonomik aktördür. Dünya

Istanbul Sanayi Odası (ISO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, "Biz sanayicilerin, 2019'u karamsar ve edilgen bir konumda karşılamak gibi bir lüksü olamaz. Bu tutum sanayicinin doğasına aykırıdır. Sanayici; uzun vadeli düşünen, geleceğe iyimser bakan, taşın altına elini koyarak risk alan, toplumun refahını, aş, iş üretmeyi kendisine öncelikli görev edinmiş bir ekonomik aktördür. Dünya ve ülkemizin içinde geçtiği zorlu süreçte sanayicilerimizi kahraman olarak değerlendirenler, hakkaniyetle çok doğru bir tanım yapıyor."

ve ülkemiz zorluklarla dolu bir süreçten geçiyor. İşte bu sıkıntılı süreçte sanayicilerimizi; sergilediği iyimser tutum, yaptığı fedakarlık ve sönmeyen yatırım arzusu nedeniyle kahraman olarak değerlendirenler, hakkaniyetle hareket ederek çok doğru bir tanımlama yapmaktadır. ISO olarak bizi farklı ve zihinsel açıdan zengin kılan çok sesliliğimizi koruyarak, bundan sonra da yolumuza bu şekilde devam etmenin kararlılığına sahibiz" dedi.

2018 yılını yüzde 2,5 ile 3 aralığında büyüme ile kapatacağız

Konuşmasında çok iyimser beklentilerle girdiğimiz 2018 yılını biraz buruk kapattığımızı vurgulayan Bahçivan "2018 yılı ikinci yarısıyla birlikte döviz kuru, enflasyon ve faizlerde yaşanan sert yükselişin sonucunda reel ekonomi odaklı ve özellikle iç talep kaynaklı bir yavaşlama yaşıyoruz. Dördüncü çeyrekte daha düşük bir büyüme rakamı ile karşı karşıya kalacağız ve muhtemelen yılı yüzde 2,5-3 aralığında bir büyümeyle kapatacağız" dedi.

Bahçivan, 2019 yılının büyüme açısından daha zor bir yıl olacağını vurguladığı konuşmasında, "Nitekim Yeni Ekonomi Programı'nda yüzde 2,3 ile önceki yıllara göre oldukça düşük bir büyüme oranı öngörülmüş. Ekonomik büyüme performansının önemli sac ayaklarından biri özel sektör yatırımlarında son dönemlerde ciddi düşüşler

var. Ve kısa dönemde yatırımlarda belirgin bir toparlanma zor gözüküyor. Bu nedenle 2019'u, Türkiye'nin uzun vadeli ekonomik potansiyelini güçlendirecek, ihracat becerisini geliştirecek, dinamizmini artıracak reformlara odaklanma yılı olarak değerlendirmemiz gerektiğine inanıyoruz. 2019'da uluslararası taraftan gelecek haberler bizim için çok önemli. Enflasyon ve kur da en çok dikkat etmemiz gereken iki husus. Her ne kadar kasım ayında enflasyon beklentilerin üzerinde düşüş gösterse de bu düşüşte kurdaki geri çekilme ve bazı sektörlerdeki vergi indirimlerinin belirleyici rol oynadığını görüyoruz. Kuşkusuz bu önlemler, ekonomiye hareketlilik getirmesinin yanı sıra enflasyonda yıl sonu hedeflerine yaklaşılması açısından faydalı oldu" dedi.

2019 yılının ilk yarısına dikkat

Türkiye'nin geçtiğimiz aylarda çok ciddi bir finansal stres döneminden geçtiğine, son dönemlerde tanık olduğumuz finansal dengelenmeyi reel sektörde bir dengelenmenin de takip etmesi gerektiğine işaret eden Bahçivan, ancak bu noktaya henüz gelinemediğini kaydetti. Bahçivan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Kamu bankalarına ilaveten birkaç özel banka bu süreçte gerçekten reel ekonomi için sorumlu ve duyarlı davranmaya gayret ediyor. Bunların dışındakilerin "ben oyuna ara verdim" deme lüksü yok. Ülkemizin nimetlerini paylaşırken bankalarımız paydaş gibi davranırken, sıra külfetlere geldiğinde paydaşlığı unutulmasını hiç doğru bulmuyoruz. Özellikle yılın ilk yarısı, mevcut risk ve belirsizlikler nedeniyle çok dikkatli olunması gereken bir dönem. Bu zorlu dönemden güçlenerek çıkabilmek için atılacak adımların zamanlamasına ve dozajına her zamankinden fazla dikkat etmeli, uygulanan politikalarda sabırlı ve kararlı tutumu sürdürmeliyiz. Zira hepimizin bildiği üzere ekonomik istikrarın sağlanması, çok boyutlu, uzun soluklu ve kararlılık gerektiren bir süreç."